

in physical culture and sports. The study identifies current trends in the development of APC in the context of digital transformation, highlighting the integration of biomedical sciences, information technologies, artificial intelligence, and sensor biometrics into physical rehabilitation systems and sports performance enhancement.

The significance of fundamental natural science disciplines – such as biomechanics, physiology, sports medicine, biochemistry, and age-related physiology – in optimizing corrective and rehabilitation measures is examined. The article outlines key technological innovations applied in APC, including kinematic and dynamic movement analysis methods, electromyography monitoring, digital platforms for functional status assessment, mobile applications, and VR/AR systems for motor learning and recovery.

Particular attention is given to the rationale for integrating these technologies into the professional training of specialists in physical culture and sports. The study proposes methodological approaches for incorporating biomedical and digital technologies into the educational process, including the digitalization of the learning environment, the implementation of project-based learning, and the gamification of rehabilitation programs.

The article also explores future directions for enhancing natural science support in APC, focusing on the implementation of artificial intelligence, telemetry systems, biometric sensors, neurointerfaces, and automated platforms for analyzing physical parameters and predicting adaptive responses. Strategic priorities for the digital transformation of APC are summarized, aiming to improve the efficiency of physical activity for individuals with special needs, optimize rehabilitation programs, and enhance the professional training of specialists in physical culture and sports.

Key words: *adaptive physical culture, natural science support, biomechanics, physiology, sports medicine, biochemistry, age-related physiology, kinematic movement analysis, electromyography, digital technologies, rehabilitation, personalization of physical loads*

Стаття надійшла до редакції 26.03.2025 р.

УДК 378.04+378.035:316.647.5

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2025.35.331183](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2025.35.331183)

СЕРГІЙ ШКОЛЯР

ORCID: 0009-0000-2072-3933

ІРИНА БАБЕНКО

ORCID: 0000-0001-6481-014X

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

СИМУЛЯТИВНІ МЕТОДИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО ТОЛЕРАНТНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розкрито актуальність формування толерантності як ключової особистісної та професійної якості майбутніх фахівців у контексті сучасної освітньої парадигми. Обґрунтовано необхідність інтеграції симулятивних методів (рольових, ситуативних, ділових ігор) у процес професійної підготовки здобувачів вищої освіти з метою розвитку в них гуманістичних цінностей, комунікативної компетентності, здатності до взаємодії на засадах поваги та порозуміння. Представлено методичні підходи до реалізації ігрових форм навчання, зокрема описано досвід застосування методу мозкового штурму, рольової гри, гри «Словесний портрет», а також інтерактивного семінару-аукціону. Зроблено висновок про ефективність симулятивних методів у формуванні толерантної особистості майбутнього фахівця та окреслено їхній потенціал у розвитку професійної культури.

Ключові слова: *толерантність, професійна підготовка, майбутній фахівець, симулятивні методи, рольова гра, ситуативна гра, ділова гра, професійна культура*

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації суспільства та зростання міжособистісної напруги особливого значення набуває формування толерантності як ключової особистісної та професійної якості майбутнього фахівця. Професійна діяльність, особливо у сфері «людина – людина», вимагає не лише глибоких знань і практичних умінь, а й розвинених комунікативних компетентностей, що ґрунтуються на повазі до іншого, прийнятті інакшості, здатності до співпраці та конструктивного

діалогу. Однак практика підготовки здобувачів вищої освіти демонструє недостатню сформованість толерантних установок, що ускладнює ефективну взаємодію в майбутній професійній сфері.

Особливої актуальності набуває пошук ефективних педагогічних засобів, здатних сприяти розвитку толерантності у студентської молоді. В цьому контексті симулятивні методи навчання (рольові, ситуативні, ділові ігри тощо) розглядаються як дієвий інструмент формування не лише знань про толерантність як соціокультурне явище, а й практичних навичок взаємодії, заснованих на повазі, емпатії та взаєморозумінні. Саме тому виникає потреба в науково-методичному обґрунтуванні використання таких методів у системі підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності, орієнтованої на принципи толерантності.

Метою дослідження є наукове обґрунтування та експериментальна перевірка ефективності використання симулятивних методів (рольових, ситуативних, ділових ігор) як засобу формування толерантності майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки, а також виявлення їхнього впливу на розвиток етичної свідомості, професійної культури та комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Не зважаючи на умови зростаючої конкуренції глобального ринку, які безумовно вносять певну напруженість у ділових відносинах між контрагентами, все ж таки імідж фахівця стає ключовим фактором успіху. Сучасний освітній процес підготовки успішних майбутніх фахівців повинен враховувати вже розроблені дослідниками вдалі моделі, парадигми, концепції, зокрема, які засновані на економіці навчання (Школяр, Бабенко, 2022). При цьому важливим є використання педагогічних методів, важелів та інструментів, в тому числі й мотиваційних (Гриньова, Школяр, 2024). Вони дозволяють ефективно формувати позитивний імідж фахівця з ознаками толерантності в професійної діяльності, що сприяє залученню широкого кола учасників процесу фахової взаємодії (Бабенко, Школяр, Дзекун, 2022) у глобальному середовищі та в окремих його сегментах. Сучасні дослідники виокремлюють такі його сегменти як соціокультурне середовище, ринкове середовище, бізнес-середовище, науково-педагогічне середовище, інформаційно-освітнє середовище, середовище інтелектуальної власності (Рубан, Школяр, Бабенко, 2025) тощо.

У сучасному світі цивілізованого співіснування глобального суспільства важливо усвідомлювати толерантність як ключову складову вихованої особистості. Це передбачає наявність чітких знань про суть та прояви толерантності, сформованих етичних переконань, прийняття загальнолюдських цінностей і вміння застосовувати їх у взаємодії з людьми, беручи до уваги їхні індивідуальні особливості. У професійному контексті серед багатьох проявів толерантності можна виокремити основні риси, що формують модель толерантності як особистісної та професійної якості спеціаліста. (рис. 1, заснований на розробках Бабенко І.В., 2021).

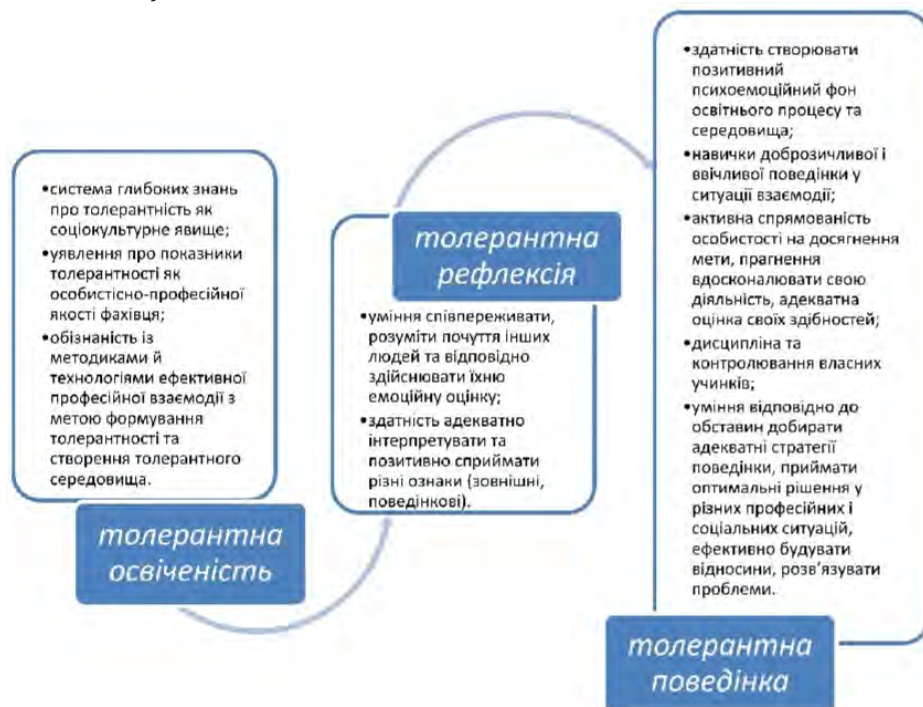

Рис 1. Модель толерантності як особистісної та професійної якості фахівця (Бабенко І.В., Школяр С.П.)

В організації освітнього процесу підготовки майбутніх фахівців до толерантної професійної діяльності нами були використані симулятивні методи як інструменти методи навчання або дослідження, що передбачають імітацію реальних процесів, ситуацій чи систем. Симулятивні методи дозволяють безпечно

відтворювати складні чи ризиковані події для навчання, аналізу або прийняття рішень. До активних методів формування толерантності у майбутніх фахівців належать ігрові (навчально-педагогічні ігри) та неігрові (аналіз і моделювання педагогічних ситуацій, розв'язання творчих завдань) форми. Розглянемо їх детальніше.

Метод педагогічної гри володіє значним потенціалом у сфері навчання та виховання. У нашому дослідженні ми спиралися на класифікацію педагогічних ігор, запропоновану П.Щербанем, яка спрямована на розвиток педагогічної культури майбутнього вчителя. Згідно з цією класифікацією, навчально-педагогічні ігри розглядаються як цілісна система, що включає: 1) рольові ігри; 2) метод мозкового штурму; 3) ділове проєктування; 4) імітаційні та ситуативні ігри; 5) організаційно-ділові ігри. Поділяючи позицію автора, наголошуємо, що використання педагогічних ігор сприяє активізації пізнавальної діяльності здобувачів, розвитку необхідних умінь і навичок, підвищенню професійної мотивації та формуванню стійкого інтересу до навчального процесу і майбутньої професії. Завдяки грі створюються умови, максимально наближені до реальних професійних ситуацій, що, у свою чергу, стимулює потребу у володінні психологічними, соціальними та фаховими знаннями й їхньому практичному застосуванні. Це забезпечує активну участь здобувачів у навчанні та сприяє переходу від загального пізнавального інтересу до професійної мотивації. Відтак, у нашому дослідженні були застосовані методи мозкового штурму, рольової та імітаційної гри.

Метод мозкового штурму орієнтований на швидке генерування ідей для розв'язання конкретного завдання шляхом максимально всебічного аналізу явища або поняття. У нашому дослідженні цей метод було застосовано для формування визначення терміна «толерантність» під час підготовки здобувачів освіти, зокрема в межах практичних занять та інтерактивних консалтинг-семінарів, ініційованих Школарем С.П.

Здобувачів об'єднували в малі групи (по 3-5 осіб) і ставили запитання: «Які асоціації у вас виникають зі словом «толерантність»?». Метою було сформулювати колективне визначення цього поняття, ґрунтуючись на його сутнісних характеристиках. Візуалізація результатів відбувалася за допомогою мультимедійних засобів: інтерактивної дошки, плакатів, цифрових пристроїв (комп'ютера, планшета тощо), у вигляді «асоціативного ланцюга», в центрі якого розташовувалось ключове слово – «толерантність». У процесі обговорення ланцюг доповнювався поняттями: повага до інших, прощення, терпимість, милосердя, гуманізм тощо. Після завершення етапу генерації ідей відбувалося обговорення результатів, зокрема: які асоціації є коректними, частково правильними чи помилковими; які з них базуються на стереотипах; які викликають певні емоції або почуття. Додатково учасникам пропонувалися запитання для глибшого аналізу: «Яке з поданих визначень толерантності ви вважаєте найбільш вдалим і чому? Чим вони відрізняються між собою? Чи можливе універсальне визначення поняття? Яка спільна риса об'єднує всі запропоновані варіанти?».

Застосування методу мозкового штурму дало змогу виявити існуючі, а подекуди й діаметрально протилежні погляди здобувачів на обговорювану проблему, а також сприяло формуванню толерантного ставлення до відмінностей у думках. Використання цього методу не лише сприяло засвоєнню теоретичних знань про толерантність як важливий соціокультурний феномен та формуванню здатності аналізувати різноманітні підходи до її розуміння, але й створювало умови для набуття навичок ефективної взаємодії. Здобувачі навчалися розподіляти функції у груповій роботі, обговорювати проблемні питання та аргументовано представляти колективну позицію, як у межах навчального процесу, так і в позааудиторній діяльності.

Метод рольової гри розглядається як групова форма навчальної діяльності, що базується на виконанні учасниками певних ролей відповідно до визначеної структури заняття або консалтинг-семінару. У межах такої гри передбачається створення проблемної ситуації з розробленим сюжетом, чітко окресленими ролями та встановленими правилами взаємодії, яких мають дотримуватися всі учасники.

Процес проведення рольової гри включає кілька послідовних етапів. На початку модератор (керівник) оголошує тему й мету заняття, а також надає учасникам інформацію щодо змісту кожної ролі. Далі формується розподіл на рольові групи. Після цього здобувачі вивчають свої ролі та поглиблюють розуміння проблемної ситуації. Наступний етап полягає в підготовці до активної взаємодії: обговорення проблеми або моделювання ситуації. У ході цього етапу учасники формують спільну позицію з приводу запропонованого питання або розробляють стратегію дій відповідно до своєї ролі в заданому управлінському контексті.

У процесі формування толерантності у майбутніх фахівців ефективно застосовувалися навчальні рольові ігри. Як зазначає В. Дрозденко, основна мета таких ігор полягає у використанні навчальних ролей для досягнення низки важливих завдань: активного залучення всіх учасників заняття чи семінару до обговорення теоретичних питань з педагогіки та психології; виокремлення ключових аспектів і методів аналізу актуальних проблем певної тематики або всього курсу; формування позитивного ставлення й інтересу до порушеної проблематики.

Зокрема, здобувачам пропонувалась авторська модифікація гри «Словесний портрет» (за методикою М. Боритко). У межах цієї гри учасники мали протягом визначеного часу скласти узагальнений словесний

портрет толерантного професіонала. У процесі виконання завдання ставилися запитання на кшталт: якими рисами володіє така людина? Що її мотивує, що становить основу її професійної й особистісної поведінки? За потреби учасники могли навести приклади з реального життя або літератури для ілюстрації образу толерантного фахівця.

Важливо акцентувати увагу на ключових психологічних рисах толерантного фахівця, упорядкувавши їх за ступенем значущості. На першому місці має бути характеристика, яка найбільш повно відображає суть толерантності як особистісної й професійної якості. Далі послідовно визначаються інші риси, доки не буде охоплено весь спектр психологічних особливостей. Для забезпечення рівних умов участі доцільно надати учасникам (індивідуально або в групах) чіткий алгоритм створення словесного портрета.

Орієнтовна послідовність дій включає:

1. Визначення риси, притаманної толерантному спеціалісту.
2. Опис характерних проявів цієї якості: зовнішніх (видимих для оточення) та внутрішніх (усвідомлюваних самим індивідом).
3. Обґрунтування того, чому дана риса може вважатися толерантною, із наведенням відповідних прикладів.
4. Аналіз потенційних наслідків домінування цієї риси в особистості фахівця – як позитивних, так і можливих ризиків – для нього самого, його колег і суспільства загалом.

Беручи до уваги, що активність майбутніх фахівців у процесі ігрової діяльності залежить не лише від зовнішніх умов (наприклад, формату організації взаємодії), але й від внутрішніх чинників – мотивації, інтелектуальних ресурсів, емоційної залученості, рівня комунікативних навичок тощо, – можна стверджувати, що подібні ігри істотно сприяють розвитку професійного мислення. Вони також формують вміння ефективно співпрацювати в колективі, ґрунтуючись на взаємоповазі та взаєморозумінні, виявляти ініціативність, творчий підхід, відкритість до діалогу й гнучкість у вибудовуванні міжособистісних стосунків.

Метод ситуативної рольової гри, на відміну від традиційної навчальної гри, передбачає відтворення конкретної професійної ролі, що моделює певну систему взаємин, характерних для професійної діяльності. Прикладом такого підходу є гра «Позиція», розроблена І. Зязюном для формування педагогічної майстерності вчителів і адаптована нами для розвитку толерантності у майбутніх фахівців (Зязюн, 2008).

У рамках гри учасникам пропонується виконати рольові завдання, що вимагає ґрунтовної теоретичної підготовки. Зокрема, функція візуалізатора полягає у представленні ключових аспектів теми у стислому, структурованому вигляді з метою полегшення сприйняття матеріалу аудиторією. Здобувач, що виконує цю роль, повинен створити схематичну візуалізацію змісту теми (наприклад, у вигляді схеми-конспекту), використовуючи сучасні засоби – мультимедійну дошку, комп'ютер, планшет, гаджети або технології віртуальної реальності. При цьому важливо логічно структурувати інформацію, виокремивши головне. Заохочується застосування творчого підходу.

Інша роль – джерелознавець – передбачає організацію дискусії навколо змісту опрацьованих першоджерел. До його обов'язків входить складання запитань до джерел, ініціювання бесіди з метою виявлення рівня розуміння матеріалу учасниками, їхнього ставлення до значущості прочитаного для особистісного та професійного розвитку, а також формулювання підсумків щодо доцільності й результативності такого обговорення.

У рамках дослідження також було застосовано ділову гру під назвою «Аукціон», під час якої майбутні фахівці представляли власні авторські ідеї щодо моделювання навчальних ситуацій.

Сюжет гри розгортався навколо творчого інтерактивного консалтинг-семінару, де обговорювалося питання: як зробити освітнє заняття одночасно змістовним і захопливим для здобувачів в умовах модернізації професійної підготовки. Гра реалізовувалася у форматі аукціону, на який було представлено низку авторських проєктів – концепцій аудиторних занять за фахом. Учасники мали змогу презентувати власне бачення розв'язання поставленого навчального завдання, аргументувати свої підходи, а також візуально й вербально захистити розроблену концепцію.

Окрім модератора, серед присутніх було сформовано три групи:

- групу експертів, яка розробляла критерії оцінювання виступів і на їх основі здійснювала аналітичну оцінку кожної поданої ідеї;
- групу підтримки, що фокусувалася на виявленні сильних сторін проєктів, обґрунтуванні їхньої доцільності та прогнозуванні ефективності впровадження у професійну практику;
- групу опонентів, яка формулювала критичні запитання, що вимагали чіткого пояснення професійної позиції авторів.

Після завершення аукціону, за підсумками експертної оцінки, найкращі ідеї були рекомендовані для подальшої популяризації серед здобувачів. Серед можливих форм поширення – публікація тез і статей, розміщення матеріалів на освітніх сайтах і в соціальних мережах, участь у конкурсах професійної майстерності, а також презентація напрацювань на творчих зустрічах із наставниками.

Такого типу практико-орієнтовані ігри сприяють розвитку навичок організації спільної діяльності на основі партнерства й креативної взаємодії, формують у майбутніх фахівців здатність до емпатійного спілкування, ідентифікації себе з іншими, а також утверджують гуманістичну спрямованість їхньої професійної діяльності.

У цілому поділяємо точку зору дослідників щодо того, що ділова гра є ефективним засобом розвитку особистісних якостей її учасників. Зокрема, вона сприяє зниженню ригідності та подоланню стереотипного мислення, активізує творчу активність, підвищує рівень відповідальності за прийняті рішення, формує толерантність у процесі спілкування, сприяє розвитку адекватної самооцінки та орієнтації на процеси самопізнання, самоаналізу й особистісного зростання.

Завдяки використанню ділової гри з'являється можливість не лише закріпити теоретичні знання, отримані під час опанування окремої теми чи навчального курсу в цілому, але й сформувати практичні навички, необхідні для розв'язання психолого-педагогічних і управлінських завдань. Крім того, такі ігри допомагають усвідомити способи запобігання нетиповим педагогічним ситуаціям і шляхи їх ефективного вирішення у професійній діяльності.

На нашу думку, ситуативні методи, спрямовані на виховання толерантності у майбутніх фахівців, відіграють важливу роль у формуванні відповідального й поважного ставлення до обраної професії, професійної культури, етичних норм і педагогічного такту. Вони також стимулюють розвиток ініціативності, творчого підходу до виконання професійних обов'язків, умінь налагоджувати конструктивну взаємодію та створювати позитивну атмосферу співпраці з усіма учасниками освітнього процесу. Вищенаведене може бути реалізовано в стратегічних підходах (Шпильовий, Бабенко, Школяр, 2024), стандартизації (Школяр, Шпильовий, Бабенко, 2024), реінжинірингу, розвитку бізнес-процесів, інноваційного менеджменту та маркетингу (Бабенко, Большая, Іщенко, Харченко, Школяр, 2024).

Висновки. Результати проведеного дослідження показали, що формування толерантності як особистісної та професійної якості майбутніх фахівців є важливим чинником успішної соціалізації, професійного становлення й ефективної міжособистісної взаємодії у професійному середовищі. У сучасному освітньому процесі симулятивні методи – зокрема рольові, ситуативні та ділові ігри – зарекомендували себе як дієвий інструмент розвитку таких якостей, як повага до іншого, готовність до співпраці, емпатія, етична свідомість. Застосування симулятивних методів дозволяє створити безпечне навчальне середовище, в якому здобувачі можуть практично апробувати професійні ролі, розвивати навички комунікації, критичного мислення та спільного прийняття рішень. Використання педагогічних ігор сприяє підвищенню мотивації до навчання, формуванню професійної культури та закріпленню толерантних установок.

Таким чином, запропонований підхід до підготовки майбутніх фахівців є актуальним і перспективним, оскільки сприяє інтеграції гуманістичних цінностей у структуру професійної компетентності та формує основу для побудови толерантного суспільства. Робота проводилася в межах дисертаційних досліджень «Теоретичні та методичні основи підготовки майбутніх менеджерів до маркетингової діяльності» та на виконання завдань затвердженої в УкрІНТЕІ теми НДДКР «Розвиток регіональної інноваційної інфраструктури: інформаційно-консультативне забезпечення в сфері інтелектуальної власності» (№0124U005180, науковий керівник С.П. Школяр) як елементу розвитку управління освітніми проектами в умовах інтеграції регіональних програм розвитку в світову економіку та в контексті цілей сталого розвитку.

Список використаних джерел

- Бабенко, І. В., Школяр, С. П., Дзекун, Ю. О. (2022). Новаторський педагогічний менеджмент як освітня теорія і практика. *Витоки педагогічної майстерності*, 29, 5-9.
- Бабенко, І., Большая, О., Іщенко, І., Харченко, Н., Школяр, С. (2024). Роль реінжинірингу в розвитку бізнес-процесів, інноваційного менеджменту та маркетингу підприємств. *Сталий розвиток економіки*, 4 (51), 5-10.
- Гриньова, М. В., Школяр, С. П. (2024). Деякі важелі мотивації інноваційної діяльності як елементи моделі розвитку закладу освіти. В кн. *Ресурсно-орієнтоване навчання в «3D»: доступність, діалог, динаміка*: збірник тез доповідей IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (с. 33-38). Полтава: ФКУЕП ПДАУ.
- Зязюн, І. А. (Ред.). (2008). *Педагогічна майстерність*: підручник. 3-тє вид допов. і переробл. Київ: СПД Богданова А.М.
- Рубан, О. В., Школяр, С. П., Бабенко, І. В. (2025). Інтелектуальна власність як елемент іміджу сучасного фахівця. В кн. *Ресурсно-орієнтоване навчання в «3D»: доступність, діалог, динаміка*: збірник тез доповідей V Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (с. 732-734). Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка.
- Школяр, С. П., Бабенко, І. В. (2022a). Врахування концепції економіки навчання при підготовці фахівців-менеджерів. В кн. *Modern science: innovations and prospects: Proceedings of the 8th International scientific and practical conference* (pp. 286-293). Stockholm, Sweden: SSPG Publish.
- Школяр, С. П., Бабенко, І. В. (2022b). Щодо парадигми економіки навчання при підготовці майбутніх менеджерів. В кн. М. В. Гриньова (Ред.), *Методика навчання природничих дисциплін у середній та*

вищій школі (XXIX КАРИШИНСЬКІ ЧИТАННЯ), присвяченої розробкам моделей підготовки майбутнього вчителя до педагогічної діяльності в Новій українській школі: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (с. 249-252). Полтава: Астроя.

Школяр, С. П., Гриньова, М. В. (2024). Мотиваційна роль інтелектуальної власності в моделі закладу вищої освіти щодо розвитку наукової активності студентської молоді. В кн. О. Г. Козлова (Ред.), *Менеджмент у сучасному закладі освіти: проблеми, пошуки, перспективи*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф.: до 100-річчя Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка: збірник статей і тез (с. 133-139). Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка.

Школяр, С. П., Шпильовий, В. Д., Бабенко, І. В. (2024). Стандарти в проєктному менеджменті: маркетингові інновації та зміни в методології бізнес-процесів та управління проєктами. В кн. М. В. Гриньова (Ред.), *Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXXI КАРИШИНСЬКІ ЧИТАННЯ)*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 110 річниці університету (с. 190-193). Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка.

Шпильовий, В. Д., Бабенко, І. В., Школяр, С. П. (2024). Процесні дії в стратегії управління змінами освітніх організацій. В кн. М. В. Гриньова (Ред.), *Інноваційні аспекти освітнього та проєктного менеджменту: досвід А. Макаренка в діалозі із сучасністю*: матеріали XXIII Міжнар. наук.-практ. конф.; Управлінська майстерність керівника закладу освіти; Управління проєктами у сфері науки, освіти, інновацій та інформатизації; Управління інноваційною діяльністю в освіті та у виробництві: матеріали Всеукр. наук.-практ. семінарів (с. 269-271). Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка.

References

Babenko, I. V., Shkoliar, S. P., & Dzekun, Yu. O. (2022). Novatorskyi pedahohichnyi menedzhment yak osvitnia teoriia i praktyka [Innovative pedagogical management as educational theory and practice]. *Vytoky pedahohichnoi maisternosti [Origins of pedagogical skill]*, 29, 5-9 [in Ukrainian].

Babenko, I., Bolshaia, O., Ishchenko, I., Kharchenko, N., & Shkoliar, S. (2024). Rol reinvynirynhu v rozvytku biznes-protsesiv, innovatsiinoho menedzhmentu ta marketynhu pidpriemstv [The role of reengineering in the development of business processes, innovation management and marketing of enterprises]. *Stalyi rozvytok ekonomiky [Sustainable economic development]*, 4 (51), 5-10 [in Ukrainian].

Hrynova, M. V., & Shkoliar, S. P. (2024). Deiaki vazheli motyvatsii innovatsiinoy diialnosti yak elementy modeli rozvytku zakladu osvity [Some levers of motivation for innovative activity as elements of the development model of an educational institution]. In *Resursno-orientovane navchannia v «3D»: dostupnist, dialoh, dynamika [Resource-based learning in "3D": accessibility, dialogue, dynamics]*: zbirnyk tez dopovidei IV Mizhnar. nauk.-prakt. internet-konf. (pp. 33-38). Poltava: FKUEP PDAU [in Ukrainian].

Ruban, O. V., Shkoliar, S. P., & Babenko, I. V. (2025). Intelktualna vlasnist yak element imidzhu suchasnoho fakhivtsia [Intellectual property as an element of the image of a modern specialist]. In *Resursno-orientovane navchannia v «3D»: dostupnist, dialoh, dynamika [Resource-based learning in "3D": accessibility, dialogue, dynamics]*: zbirnyk tez dopovidei V Mizhnar. nauk.-prakt. internet-konf. (pp. 732-734). Poltava: PNPu imeni V. H. Korolenka [in Ukrainian].

Shkoliar, S. P., & Babenko, I. V. (2022a). Vrahuvannia kontseptsii ekonomiky navchannia pry pidhotovtsi fakhivtsiv-menedzheriv [Taking into account the concept of learning economics when training management specialists]. In *Modern science: innovations and prospects*: Proceedings of the 8th International scientific and practical conference (pp. 286-293). Stockholm, Sweden: SSPG Publish [in Ukrainian].

Shkoliar, S. P., & Babenko, I. V. (2022b). Shchodo paradyhmy ekonomiky navchannia pry pidhotovtsi maibutnikh menedzheriv [Regarding the paradigm of learning economics in the training of future managers]. In M. V. Hrynova (Ed.), *Metodyka navchannia pryrodnychkh dysyplin u serednii ta vyshchii shkoli (XXIX KARYSHYNSKI ChYTANNIA), prysviachenoi rozrobkam modelei pidhotovky maibutnoho vchytelia do pedahohichnoi diialnosti v Novii ukrainskii shkoli [Methodology of teaching natural sciences in secondary and higher schools (XXIX KARYSHYN READINGS), dedicated to the development of models of training future teachers for pedagogical activity in the New Ukrainian School]*: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (pp. 249-252). Poltava: Astraia [in Ukrainian].

Shkoliar, S. P., & Hrynova, M. V. (2024). Motyvatsiina rol intelektualnoi vlasnosti v modeli zakladu vyshchoi osvity shchodo rozvytku naukoivoi aktyvnosti studentskoi molodi [The motivational role of intellectual property in the model of a higher education institution regarding the development of scientific activity of student youth]. In O. H. Kozlova (Ed.), *Menedzhment u suchasnomu zakladi osvity: problemy, poshuky, perspektyvy [Management in a modern educational institution: problems, searches, prospects]*: materialy II Mizhnar. nauk.-prakt. konf.: do 100-richchia Sumskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni A. S. Makarenka: zbirnyk statei i tez (pp. 133-139). Sumy: SumDPU imeni A. S. Makarenka [in Ukrainian].

Shkoliar, S. P., Shpylovyi, V. D., & Babenko, I. V. (2024). Standarty v proiektnomu menedzhmenti: marketynhovi innovatsii ta zminy v metodolohii biznes-protsesiv ta upravlinnia proiektamy [Standards in project

management: marketing innovations and changes in business process and project management methodology]. In M. V. Hrynova (Ed.), *Metodyka navchannia pryrodnychkh dystsyplin u serednii ta vyshchii shkoli (XXXI KARYSHYNSKI ChYTANNIA) [Methods of teaching natural sciences in secondary and higher education (XXXI KARYSHYN READINGS)]*: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf., prysviachenoï 110 richnytsi universytetu (pp. 190-193). Poltava: PNPu imeni V. H. Korolenka [in Ukrainian].

Shpylovyi, V. D., Babenko, I. V., & Shkoliar, S. P. (2024). Protseśni dii v stratehii upravlinnia zminamy osvity orhanizatsii [Process actions in the change management strategy of educational organizations]. In M. V. Hrynova (Ed.), *Innovatsiini aspekty osvithnoho ta proiektnoho menedzhmentu: dosvid A. Makarenka v dialozii iz suchasnistiu [Innovative aspects of educational and project management: A. Makarenko's experience in dialogue with modernity]*: materialy XXIII Mizhnar. nauk.-prakt. konf.; Upravlinska maisternist kerivnyka zakladu osvity; Upravlinnia proektamy u sferi nauky, osvity, innovatsii ta informatyzatsii; Upravlinnia innovatsiinoiu diialnistiu v osviti ta u vyrobnytstvi: materialy Vseukr. nauk.-prakt. seminariv (pp. 269-271). Poltava: PNPu imeni V. H. Korolenka [in Ukrainian].

Ziazun, I. A. (Ed.). (2008). *Pedahohichna maisternist [Pedagogical skills]*: pidruchnyk. 3 rd ed. Kyiv: SPD Bohdanova A.M. [in Ukrainian].

SHKOLYAR S., BABENKO I.

Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Ukraine

SIMULATIVE METHODS IN ORGANIZING THE EDUCATIONAL PROCESS OF PREPARING FUTURE SPECIALISTS FOR TOLERANT PROFESSIONAL ACTIVITIES

The article substantiates the importance of forming tolerance as a key personal and professional quality of future specialists in the context of modern challenges of social development. The authors emphasize that tolerance is not only a trait of a well-mannered individual but also a necessary condition for effective professional activity, especially in areas where interpersonal interaction plays a central role. The study identifies the main components of tolerance as an integrative quality, including a system of ethical beliefs, humanistic values, and the ability to understand and accept individual differences.

Special attention is paid to simulation-based teaching methods – role-playing, situational, and business games – that possess significant educational and practice-oriented potential. The article describes the methodology for using pedagogical games, brainstorming, the «Verbal Portrait» game, and interactive auction-style seminars. The structure and organization of the educational process using simulation techniques are detailed, demonstrating their role in activating students' cognitive engagement, developing critical thinking, emotional intelligence, teamwork skills, and the ability to engage in constructive dialogue during professional interactions.

The pedagogical potential of simulation methods is analyzed in terms of their contribution to developing students' cooperation skills, ethical behavior, and awareness of social responsibility. The research concludes that integrating these methods into the educational process not only promotes the acquisition of professional knowledge and skills but also nurtures a tolerant, humanistically oriented personality who is prepared for constructive collaboration in real-world professional settings.

Key words: *tolerance, professional training, future specialist, simulation methods, role play, situational game, business game, professional culture, ethical values*

Стаття надійшла до редакції 01.02.2025 р.